

INVÄRTES SJUKDOMAR

DEL IV

ÄMNESOMSÄTTNINGSSJUKDOMAR
AVITAMINOSER — REUMATISKA
SJUKDOMAR — DE VANLIGASTE
FÖRGIFTNINGARNA

AV

M. LJUNGDAHL
ÖVERLÄKARE

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

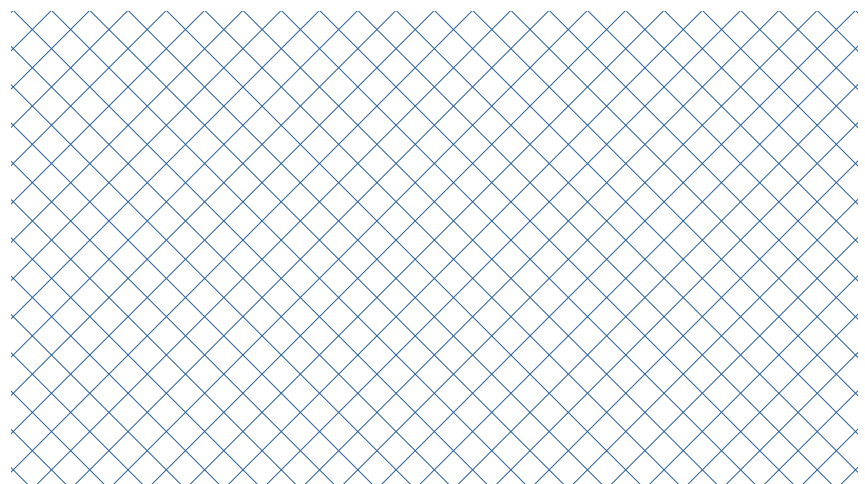
Text ur: **Bonniers** samling Läkarböcker (1930).
Här ur Bok/del. 4, **Invärtes sjukdomar**, som innehåller 4 skilda teman:
Ämnesomsättningssjukdomar ; Avitaminoser ;
Reumatiska sjukdomar ; samt slutligen:
De vanligaste förgiftningarna sid. 228-231.
Läs på sidan 231 att **kaliumjodid** användes mot
förgiftning av tungmetaller!

Copyright. Albert Bonnier 1930.

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1930

ÄMNESOMSÄTTNINGS- SJUKDOMARNA

Den kroniska kvicksilverförgiftningen är mest en yrkesförgiftning. Den har iakttagits bland arbetare på spegelfabriker, elektricitetsverk och bland sådana, som sysslat med impregnering av trä och med fabrikation av barometrar och termometrar. De vid den akuta formen skildrade symtomen från mun och tarm förekomma även här, men äro mindre framträdande. Därtill komma symtom från nervsystemet, dels mera allmänna, s. k. nervösa, såsom trötthet, oro, ångest, hypokondri, sömnlöshet, dels sådana som tremor (darrning) och ofrivilliga choreatiska (chorea = danssjuka) ryckningar, svindel och osäkerhet i rörelserna, slutligen höggradig allmän kraftnedsättning, avmagring och blodbrist (kachexi).

Behandlingen måste huvudsakligen inrikta sig på att genom lämpliga hygieniska och andra försiktighetsåtgärder förebygga förgiftningen. Är denna redan i gång, blir naturligtvis, den viktigaste åtgärden, att den sjuke får lämna arbetsplatsen. I övrigt blir behandlingen rent symptomatisk.

Bly.

Den akuta blyförgiftningen, som är relativt sällsynt, framkallas i regel av blysalter (blysocker, blyättika), som, vanligen på grund av misstag, förtärts. Den dödliga dosen utgör 15—50 gr., men förgiftningssymtom kunna framkallas av endast 1 gr. Förgiftningen består i en förstöring, en "etsning" av de ytliga lagren i mun- och svalgslemhinnan samt en stark inflammation i mage och tarm, förbunden med häftiga smärtor och diarré eller envis förstoppning. I svåra fall komma härtill andningsbesvär samt medvetslöshet, som efter en kort tid kan sluta med döden.

Behandling som vid den akuta kvicksilverförgiftningen.

Vida vanligare är **den kroniska blyförgiftningen**.

Den kan följa på en enstaka stor dos. I regel är den dock en ren yrkesförgiftning, i våra dagar väl den vanligaste av dessa. Den uppträder mest hos arbetare i bergverk och skeppsvarv, hos stilgjutare, typografer, målare och glasblåsare. I vårt land har på sista tiden konstaterats ett rätt stort antal fall av kronisk blyförgiftning bland arbetare i gummi- och ackumulatorsfabriker. Vidare har man sett exempel på, att det bly, som finns i förtenningen på vissa bleckkärl, kan inmängas i kärlets innehåll och därigenom under lång tid (med te, ost, tobak etc.) tillföras kroppen. Och slutligen det hänt, att - blyet i vattenrör på grund av sammanträffandet av flera säregna omständigheter frigjorts och lösts i vattnet och så åstadkommit verkliga massförgiftningar.

Sjukdomsbilden kan vara ganska växlande, men erbjuder dock i regel vissa karakteristiska drag, som gör, att den oftast lätt igenkännes. Hit hör först och främst en egendomlig blågrå färgning av den närmast tanden liggande randen av tandköttet, den s. k. *blysömmen*. Mycket tidigt visa en del av de röda blodkropparna en inlagring av små korn, som vid de vanliga färgningsmetoderna antaga en blå färgton, s. k. *basofil punktering*. Ett annat mycket vanligt symtom är blykoliken. I sin mest utpräglade form uppträder den som häftiga anfall av krampartad smärta i buken, som vanligen är indragen och hårt spänd. Ibland är anfallet förbundet med andnöd. Det kan vara några minuter eller timmar, kan komma igen flera gånger på dygnet. Och så kan det hålla på i veckor. Under tiden är avföringen mestadels synnerligen trög.

Till dessa nära nog konstanta symtom kunna så komma andra av ett eller annat slag från nervsystemet, njurar och leder samt svåra allmänna nutritionsrubbingar.

Vad nervsystemet angår, är först att nämna skador i de perifera *rörelsenerverna*, vilka leda till förlamning och muskelförtvining. Dessa förändringar träffa oftast handens (särskilt den mest använda, alltså i vanliga fall den högra) och fingrarnas samt fotens sträckare. Men även annorstädes, t. ex. i struphuvudet, ögonmusklerna o. s. v. kunna förlamningar uppstå. De skador, som träffa känselnerverna, yttra sig dels i smärtor, vanligtvis lokaliserade till benens leder, dels i känslöshet, båda i regel snart övergående. I andra fall angripes synnerven, vilket kan medföra övergående eller

kvarstående blindhet. Slutligen kan också själva hjärnan skadas, vilket kan ge anledning till många olika symtom, mest av mera allmän art, antingen om epilepsi erinrande anfall, delirier och orostillstånd eller ökat sömnbehov och medvetslöshet. Dessa förändringar i hjärnan leda ofta till döden.

Dessutom angripas, som i kapitlet om gikten framhållits, ofta *lederna*, det blir en kroniskt förloppande, vanligen mycket svårartad gikt (blygikten). *Njurarna* bli säte för förändringar, som leda till skrumpning, bristfällig njurfunktion, högt blodtryck och hjärtsvaghet.

Slutligen kunna så tillkomma en allmän kraftnedsättning, högradig avmagring och blodbrist.

Även den kroniska förgiftningen kan, om den ej är alltför svår, gå till fullständig hälsa: Den kan emellertid också leda till döden.

Behandlingen. Viktigast är naturligtvis den förebyggande behandlingen. Här spelar, förutom ventilation och andra hygieniska åtgärder, den personliga renligheten en mycket stor roll (noggrann tvättning av händerna och sköljning av munnen före måltiderna etc.). **Mot själva förgiftningen rekommenderas jodkalium, 3-4 gr. per dag**, eller insprutning av thio-sulfat. Mot koliken gör atropin, belladonna och opium mycket god nytta. Under anfallet bör man ej ge avförande medel.

A